

ראש השנה דף י"ח:-י"ט.

רב ורב חנינא - בטלה מגילת תענית, שבזמן שיש שלום, יהיו (עשרה בטבת, י"ז בתמוז, ט' באב, צום גדליה) לששון ושמחה. אין שלום (חורבן בית המקדש), יהיו לצום. וכן במגלת תענית, כשאין שלום, בטלה מגלת תענית.

ר"י וריב"ל - לא בטלה מגילת תענית, שדוקא הימים שתלויים בחורבן בית המקדש מהפכין מיום טוב לצום, אבל הני במגילת תענית, כדקיימי קיימי.

מתיב רב כהנא - בחנוכה שגזרו תענית, ולא הסכימו רבי אליעזר ורבי יהושע (אע"פ שהיו לאחר חורבן הבית שהיו תלמידים של ריב"ז שבימיו נחרב בית המקדש), אלמא מגילת תענית לא בטלה?

תירוץ הגמ' - שאני חנוכה דמיפרסם ניסא, שגלוי לכל ישראל ע"י המצוות שבו, ולכן לא נכון לבטלו.

מותיב רב אחא בר הונא - בג' בתשרי בטלו הזכרת שם ה' מן השטרות, שבתחלה גזרו מלכות יון שלא להזכיר, וכשגברו חשמונאים התקינו להזכיר שם שמים (בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לקל עליון), והחכמים בטלו מנהג זה שחששו לשטר פרוע שיהא מוטל באשפה, ואז כשבטלו מנהג זה, עשו יום טוב.

אלמא מגילת תענית לא בטלו, שאם בטלו, ק"ו שלא יוסיפו לעשות ימים טובים אחרים?

תירוץ הגמ' - לעולם י"ל שבטלו, אלא שכאן מיירי בזמן שבית המקדש קיים, ועדיין היו מוסיפין למגילת תענית.

ואע"ג דכבר הוי יום טוב מצד ג' תשרי בזמן בית המקדש שהוי יום טוב, אבל אפ"ה תקנו למגלת תענית לאסור יום שלפניו (ויום שלאחריו). ואע"פ שב' תשרי הוי יום שלאחר ראש חדש, וכן הוי יום שלפני ג' תשרי, מצד ראש חדש וג' תשרי לא גזרו יום שלפניו, שגזרו יום שלפניו דוקא במגלת תענית דרבנן, אבל בשבתות וימים טובים, וראש חדש שהוי מועד דאורייתא, וג' תשרי יום שנהרג גדליה בן אחיקם שהוי מדברי קבלה, ודברי קבלה כדברי תורה דמו ואינם צריכים חיזוק, ולכן לא גזרו ליום שלפניו (ויום שלאחריו).

ראש השנה דף י"ט.-ל"ט:

מתלב רב טובי בר מתנה - בכ"ח אדר היה בשורה טובה שגזרה המלכות על תורה ומילה ושבת, ועשו יהודה בן שמוע וחבריו הפגנה, ובטלה הגזרה, ועשו יו"ט, וזה לאחר חורבן הבית שיהודה בן שמוע היה תלמיד של ר"מ שהיה לאחר החורבן, ואפילו הכי עשו יום טוב, אלמא מגילת תענית לא בטלו, שאם בטלו, ק"ו שלא יוסיפו לעשות ימים טובים אחרים?

(ר"מ היה לאחר החורבן, שר"מ היה תלמוד של ר"ע שהיה תלמוד של ר' אליעזר שהיה תלמוד של ריב"ז שחרב הבית המקדש בימיו. ויהודה בן שמוע היה תלמוד של ר"מ, דתנן כלי זכוכית שניקבו והטיף לתוכם אבר, יהודה בן שמוע אמר בשם רבו ר"מ לטמא, וחכמים מטהרין, וא"כ ראינן שיהודה בן שמוע לאחר החורבן.

רש"י בפירוש ראשון מסביר המחלוקת בכלי זכוכית שנטמאו וניקבו לטהרן והטיף לתוכן אבר, ליהודה בן שמוע נחשבת כלי מתכות הואיל והאבר מעמידו, ולכן חזרו לטומאה הראשונה, שגזרו על כלי מתכות שחוזרין לטומאתן, וחכמים מטהרין, דעיקרו כלי זכוכית, ואין כלי זכוכית חוזרין לטומאתן. רש"י בפירוש שני מסביר המחלוקת בכלי זכוכית טהורין שניקבו והטילו לתוכן אבר, ליהודה בן שמוע נחשבת כלי מתכות, ואם נטמאו יהא טמאין טומאה דאורייתא, אבל לחכמים כבר נחשבו כלי זכוכית שאינם מקבלין טומאה אלא מדרבנן.)

תירוץ הגמ' - אה"נ מכאן ראייה שלא בטלה מגילת תענית, אולם מובא בברייתא מחלוקת תנאים בזה, שלר"מ לא בטלה מגילת תענית, ולרבי יוסי בטלה מגילת תענית, ורב ורב חנינא כר' יוסי.

והלכתא שבטלו מגילת תענית חוץ מחנוכה ופורים.

~~~~~
במשנה נאמר שהשלוחין יוצאין בתשרי מפני תקנת המועדות. **קושית הגמ'** - הא לא מצינו אלול מעובר, וא"כ אמאי צריכין שלוחין יוצאין בתשרי, כיון שידעו מתי ר"ח אלול, וממילא שא' תשרי ביום ל' לר"ח אלול? **תירוץ הגמ'** - באמת שייך שיתעברו אלול אם צריכין לכך (משום ירקא או מתיא), ואע"פ שמקלקל ר"ה בכך, מוטב שיתקלל ר"ה ולא כל המועדות, ולכן צריכין שלוחין בתשרי. **ודיקא נמי** דשייך שיתעברו אלול אם צריכין לכך, דקתני משום תקנת המועדות ולא נאמר מפני המועדות.

ראש השנה דף י"ט:

במשנה נאמר שהשלוחין יוצאין בכסלו מפני החנוכה ובאדר מפני הפורים.
ולא נאמר אם נתעברה השנה, השלוחין יוצאין אף באדר שני מפני הפורים.
וזה שלא כרבי דאמר שאם נתעברה השנה יוצאין אף על אדר שני מפני הפורים.

רבי - יוצאין באדר שני	משנה - אין יוצאין באדר שני	
מצות הנוהגות באדר שני אין נוהגות באדר ראשון	מצות הנוהגות באדר שני נוהגות באדר ראשון	לימא בהא קמיפלגי
כרשב"ג שפעמים כ"ט יום ופעמים ל' יום, וא"כ צריכין השלוחין אף באדר שני.	כת"ק שאדר ראשון לעולם שלשים יום, וא"כ ידעינן שר"ח אדר שני ביום ל"א מר"ח אדר ראשון.	לא, דכ"ע אין נוהגות באדר ראשון, ופליגי בעיבור שנה

העיד רבי יהושע בן לוי משום קהלא קדישא דירושלים על שני אדרים ששניהם חסרים.
לאפוקי מדדרש רב נחמן בר חסדא שאם רצו לעשות שניהם מלאים, עושים,
שניהם חסרים, עושים, אחד מלא ואחד חסר, עושין, וכך היו נוהגין בגולה.
ובשם רב אמרו שלעולם יש לחשוב שהראשון מלא והשני חסר, עד שישמעו שעשו את הראשון חסר.